

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ

Κυριακή ΙΓ' Λουκά – Εφεσ. 5,8-19 (29/11/2015)

Η αληθινή σοφία

Οι Χριστιανοί στους οποίους απευθύνει την προς Εφεσίους Επιστολή του ο Απόστολος Παύλος, αγαπητοί μου αδελφοί, προέρχονταν, ως επί το πλείστον, από τον ειδωλολατρικό κόσμο. Γι' αυτό επιμένει ο Παύλος να τους ζητεί ν' αποβάλουν το νοσηρό ειδωλολατρικό παρελθόν τους, δηλ. την πορνεία, την ακαθαρσία, την πλεονεξία, την αισχροσύνη, την μωρολογία, την μέθη, που συνιστούν την ειδωλολατρία και να υιοθετήσουν τα ιδιώματα των κληρονόμων της Βασιλείας του Θεού. Γι' αυτά ακριβώς τους ομιλεί στο ανάγνωσμα που ακούσαμε σήμερα, καλώντας τους να γίνουν φως Χριστού, να είναι άνθρωποι καλοσύνης, δικαιοσύνης και αλήθειας, να ελέγχουν τα έργα του σκότους και να φέρονται ως αληθινά σοφοί και όχι ως άσοφοι. Σ' αυτό το τελευταίο σημείο θα σταθούμε σήμερα, προσεγγίζοντας την έννοια της σοφίας, όπως την εκλαμβάνει ο κόσμος και όπως την εννοεί ο Απόστολος Παύλος, δηλ. η Εκκλησία.

Σοφός, στην κοσμική αντίληψη, είναι ο πολυγραμματισμένος, ο κάτοχος πολλών πανεπιστημιακών πτυχίων και ακαδημαϊκών περγαμηνών, ο μεγάλος επιστήμων και ερευνητής, που αναπτύσσει εξαιρετικές πτυχές της ανθρώπινης νόησης· είναι αυτός που συγκεντρώνει πάνω του πολλαπλά χαρίσματα και στρέφει τον θαυμασμό του κόσμου στο πρόσωπό του, λόγω της μεγάλης ακτινοβολίας του. Μπροστά του οι άνθρωποι στέκονται έκπληκτοι και αναδέχονται τους καρπούς της σοφίας του, αποθεώνοντας τους λόγους του και τ' αποτελέσματα του επιστημονικού έργου του. Από τέτοιους σοφούς ανθρώπους είναι γεμάτος ο κόσμος.

Στην αντίληψη του Αποστόλου Παύλου η λέξη «σοφός» έχει άλλη έννοια: «Για να καταλάβουμε τι θέλει να πει, πρέπει να παρακολουθήσουμε τη σκέψη του, όπως αναπτύσσεται στην Α' προς Κορινθίους επιστολή του. Εκεί ο Απόστολος κάνει διάκριση μεταξύ σοφών κατά κόσμον και σοφών κατά Θεόν. Άλλος είναι ο κατά κόσμον και άλλος ο κατά Θεόν σοφός. Κατά κόσμον σοφός είναι αυτός που είπαμε. Ο γραμματισμένος, ο επιστήμων. Ενώ, κατά Θεόν σοφός είναι ο συνετός και ευσεβής, ο φρόνιμος και μετρημένος, εκείνος που γνωρίζει την γνώση του Θεού και κατευθύνεται στη ζωή του απ' αυτή. Η σοφία του κόσμου τούτου μωραίνεται από τον Θεόν, γι' αυτό και δεν μπορεί να χρησιμεύσει σαν μέσο για την κατανόηση του Θεού. Έτσι,

ουκ έγνω ο κόσμος διά της σοφίας τον Θεόν¹, μια και η κατανόηση του θείου δεν γίνεται με τον νου, μα με την καρδιά»².

Ο περιορισμός της σοφίας στην ανθρώπινη νοημοσύνη, όπως την εννοεί ο κόσμος, μια νοημοσύνη περιορισμένης έκτασης, αφού δεν αγγίζει την γνώση του Θεού, απασχόλησε την σκέψη του Αγίου Ιουστίνου Πόποβιτς, ο οποίος, με εκπληκτικό τρόπο, την περιέγραψε: «οι άνθρωποι κομπάζουν για κάποια νοημοσύνη. Εγώ, όμως, βλέπω μέσα από τα κυριότερα έργα τους την αμαρτία, το κακό και τον θάνατο. Και συμπεραίνω πως, αν η νοημοσύνη τους έγκειται στο ότι επινόησαν και δημιούργησαν την αμαρτία, το κακό και τον θάνατο, τότε αυτό δεν είναι χάρισμα, αλλά κατάρα. Η νοημοσύνη που ζει και εκφράζεται με την αμαρτία, το κακό και τον θάνατο είναι θεία τιμωρία. Μεγάλη νοημοσύνη, μεγάλη και η τιμωρία... Με την νοημοσύνη και χωρίς την αγαθότητα και την στοργή, ο άνθρωπος είναι ίδιος ο διάβολος... ο νοήμων άνθρωπος, χωρίς την καλοσύνη και την συμπόνια, είναι κόλαση για την στοργική ψυχή μου, κόλαση για την πικραμένη καρδιά μου, κόλαση για τα άκακα μάτια μου, κόλαση για το ταπεινό είναι μου. Απ' την ψυχή μου μία μόνο επιθυμία αναβλύζει: να μη ζήσω ούτε σε τούτον, ούτε και σ' εκείνον τον κόσμο πλάι σε άνθρωπο που είναι μόνο νοήμων, ενώ δεν έχει καλοσύνη και σπλαχνική στοργή...»³.

Η σοφία, λοιπόν, όπως την εννοεί η Εκκλησία μας, ξεφεύγει από την κοσμική αντίληψη της συσσωρευμένης ανθρώπινης γνώσης και επιστημοσύνης και ανάγεται στη σφαίρα του θείου, εγγίζει την γνώση του Θεού, είναι καρπός ταπείνωσης, αίσθηση αναξιότητας, ένα διαρκές αίτημα για τον φωτισμό του Αγίου Πνεύματος. Έλεγε ο Άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής ότι «χαρακτηριστικό της σοφίας είναι η αδιάγνωστη ένωση με τον Θεό», ενώ ο Μέγας Βασίλειος επεσήμανε περί της σοφίας, ότι «είναι επιστήμη θείων και ανθρωπίνων πραγμάτων». Ο δε θείος Παύλος διακήρυττε, προ πάντων, ότι «αληθής σοφία η του Θεού σοφία, η υπό των Αποστόλων λαληθείσα και εν μυστηρίω αποκεκρυμμένη»⁴.

Αυτή την σοφία του Θεού να επιδιώκουμε, αδελφοί μου, και να σπουδάσουμε στη ζωή της Εκκλησίας. Είναι η διαυγής δροσιά του Αγίου Πνεύματος, που εκ φύσεως οι άνθρωποι επιθυμούμε να έχουμε μέσα μας, αλλά πρέπει ν' αγωνιστούμε για να κατακτήσουμε, καθότι η αμαρτία λειτουργεί αποτρεπτικά στο έργο της κατά Θεόν μορφώσεώς μας. Μόνο με την εσωτερική μας κάθαρση θα δεχθούμε τον δροσισμό του Αγίου Πνεύματος και θα εγγράψουμε μέσα μας την αληθινή σοφία του Θεού. ΑΜΗΝ!

¹ Α' Κορ. 1,21

² Χριστόδουλος (+), Αρχιεπίσκοπος Αθηνών & Πάσης Ελλάδος, «Κυριακάτικο αντίλαλο Β'», σελ. 175

³ «Πεμπτουσία», τ. 26, Απρίλιος – Ιούλιος 2008

⁴ Αγίου Νεκταρίου, «Το γνώθι σαυτόν», σελ. 105

Αρχιμ. Ε.Ο.